

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
(О. Б. Жильцов)
« 03 » 02 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами»

для студентів

спеціальності

для всіх спеціальностей
(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня
(назва освітнього рівня, ОКР)

першого (бакалаврського)

спеціалізації
(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ – 2020

Розробник:

Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Таран Оксана Петрівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 15.01.2020 р. № 1

Завідувач кафедри (підпис) (О.В.Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)
(назва освітньої програми)

15.01.2020 р.

Керівник освітньої програми (підпис) (О.В.Мартинчук)

Робочу програму перевірено

03.02. 2020 р.

Заступник директора/декана (підпис) (Р.О.Павлюк)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.

Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120 год	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити з категоріями дітей з особливими освітніми потребами та технологією їх психологічного супроводу.

Завдання: оволодіти компетентностями загальними (світоглядна, комунікативна, міжособистісна взаємодія, аналітична, креативна) та фаховими (психолого-педагогічна, спеціально-психологічна, медико-біологічна, діагностично-корекційна, консультативна, деонтологічна).

3 Результати навчання за дисципліною

1. Уміти, у ході психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, продемонструвати базові знання зі спеціальної психології.
2. Знати методологічні підходи та технології психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.
3. Уміти здійснювати психологічну діагностику порушень розвитку дитини та визначати її особливі освітні потреби.
4. Уміти здійснювати психологічне консультування під час психолого-педагогічного супроводі родин, які виховують дітей з особливими освітніми потребами.
5. Уміти використовувати у ході консультування батьків базові знання про технології мовленнєвого та когнітивного розвитку дітей раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами.

6. Уміти розробляти та надавати рекомендації батькам, щодо організації розвивального, виховного та освітнього середовища дитини з особливими освітніми потребами.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Базові засади психологічного супроводу							
Тема 1. Сутність психологічного супроводу дітей з ООП	8	2	2				4
Тема 2. Сутність порушення розвитку	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	18	4	4				8
Змістовий модуль 2. Дизонтогенез психічного розвитку дитини							
Тема 3. Дизонтогенез інтелектуального розвитку	8	2	2				4
Тема 4. Психічний розвиток при сенсорних порушеннях	8	2	2				4
Тема 5. Психічний розвиток при порушеннях мовлення	8	2	2				4
Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухової сфери	8	2	2				4
Тема 7. Особливості дітей з розладами аутистичного спектра	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	42	10	10				20
Змістовий модуль 3. Аспекти психологічного супроводу дітей з ООП							
Тема 8. Первинне інтерв'ю (збір анамнеза)	8	2	2				4
Тема 9. Психологічна діагностика порушень психофізичного розвитку	8	2	2				4
Тема 10. Система корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6				12

Змістовий модуль 4. Аспекти психологічного супроводу батьків дітей з ООП							
Тема 11. Постановка діагнозу: проблема прийняття особливостей дитини з ООП	8	2	2				4
Тема 12. Структура сім'ї, що виховує дитину з ООП	8	2	2				4
Тема 13. Технології групової роботи з батьками дітей з ООП	8	2	2				4
Тема 14. Психологічний супровід батьків дітей з ООП в освітньому середовищі	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	8				16
Усього	120	28	28				56

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. БАЗОВІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

Тема 1. Сутність психологічного супроводу дітей з ООП (2 години)

Сутність поняття психологічного супроводу. Задачі та цілі психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Фахівці консультативної допомоги (невролог, психіатр, психолог, дефектолог, корекційний педагог, логопед). Принципи психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: психологічний супровід, фахівці консультативної допомоги, діти з особливими освітніми потребами.

Рекомендовані джерела:

Основні [1;2;4;5]

Додаткові [2;6;11]

Тема 2. Сутність порушення розвитку (2 години)

Онтогенез та дизонтогенез. Феномен порушення розвитку. Сутність та етика використання понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.

Ключові слова: дизонтогенез, норма, патологія, дефект, компенсація, корекція, реабілітація, депривація.

Рекомендовані джерела:

Основні [3;5]

Додаткові [2;8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ДИЗОНТОГЕНЕЗ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Тема 3. Дизонтогенез інтелектуального розвитку (2 години)

Загальна характеристика дизонтогенезу за типом ретардації. Ступені порушення інтелектуального розвитку. Чинники виникнення порушення інтелектуального розвитку. Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенічна. Загальна характеристика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.

Ключові слова: порушення інтелектуального розвитку, затримка психічного розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [2;7]

Тема 4. Психічний розвиток при сенсорних порушеннях (2 години).

Сутність сурдопсихології, предмет та задачі. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.

Тифлопсихологія – предмет та задачі. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору.

Ключові слова: порушення слуху, порушення зору.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [2; 8]

Тема 5. Психічний розвиток при порушеннях мовлення (2 години).

Логопсихологія – предмет та задачі. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія); центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.

Ключові слова: дислалія, ринолалія, ринофонія, дистонія, дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [5; 6]

Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухового апарату (2 години).

Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічно-астатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.

Ключові слова: опорно-рухова система, дитячий церебральний параліч.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [2; 6;]

Тема 7. Особливості дітей з розладами аутистичного спектра (2 години)

Загальна характеристика поняття аутизму. Класифікація розладів аутичного спектру: синдром Канера, синдром Аспергера. Базові діагностичні критерії аутизму: якісні порушення в сфері соціальної взаємодії; якісні порушення в сфері комунікації (вербальної та невербальної) і в сфері уяви; досить обмежений репертуар видів активності та інтересів. Основні положення про аутизм. Характеристика особистості дитини з аутизмом.

Ключові слова: розлади аутистичного спектра, синдром Канера, синдром Аспергера.

Рекомендовані джерела:

Основні [2; 3]

Додаткові [1; 4; 10;12]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ООП

Тема 8. Первинне інтерв'ю (збір анамнезу) (2 години).

Специфіка консультування батьків дітей з особливостями психофізичного розвитку. Етичні принципи консультування батьків дитини з ООП.

Первинне консультування, збір анамнезу дитини. Визначення історії розвитку дитини: біологічні аспекти; соціальні аспекти; психологічні аспекти. Актуальні проблеми дитини: розвитку (когнітивної, емоційної та поведінкової сфери); соціальної адаптації (комунікація, емоційна прихильність); труднощі у вихованні та навчанні. Виявлення невротичної симптоматики. Аналіз сімейної ситуації розвитку.

Ключові слова: первинне інтерв'ю, анамнез, історія розвитку дитини, невротична симптоматика, сімейна ситуація розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основні [1]

Додаткові [2;6;10;11]

Тема 9. Психологічна діагностика порушень психофізичного розвитку (2 години).

Загальний огляд проблеми диференційної діагностики. Методичні засади психологічної діагностики порушень психофізичного розвитку. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Принципи діагностики дітей з ООП.

Ключові слова: диференціальна діагностика, методи психологічної діагностики.

Рекомендовані джерела:

Основні [1; 2; 5]

Додаткові [1; 4; 7]

Тема 10. Система корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП (2 години).

Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливими освітніми потребами. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості фахівця для роботи з дітьми з ООП.

Ключові слова: корекційно-розвивальна робота, професійно-важливі якості фахівця.

Рекомендовані джерела:

Основні [1; 2; 3; 4]

Додаткові [2; 4; 8; 9;12]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ООП

Тема 11. Постановка діагнозу: проблема прийняття особливостей дитини (2 години).

Сутність постановки діагнозу. Переживання батьками низки негативних емоційних станів стосовно постановки діагнозу, проявів дитини та специфічне реагування на них соціуму (переживаннями горя, розчарування, соціального сорому). Етапи переживання горя (шок - переживання – прийняття). Проблема прийняття особливостей дитини: неготовність батьків до особливостей власної дитини; формування у батьків комплексу неадекватних реакцій (штучне обмеження контактів, агресія на навколишніх, заперечення та ігнорування порушень розвитку дитини).

Ключові слова: діагноз, етапи переживання горя.

Рекомендовані джерела:

Основна [1;2]

Додаткова [3; 4; 6;11]

Тема 12. Структура сім'ї, що виховує дитину з ООП (2 години)

Ознаки дизфункціональної та функціональної сім'ї. Сутність порушення сімейної системи, сімейні ролі та їх специфіка в родинах, що виховують дітей ООП. Проблема зпутаності сімейних ролей. Причини порушення сімейної системи. Діагноз як феномен сімейної системи. Роль сібленгів в сім'ї, що виховує дитину з ООП. Стилі сімейного виховання.

Ключові слова: сімейна система, сімейні ролі, батьківсько-дитячі стосунки, сіблінги.

Рекомендовані джерела:

Основні [1; 2]

Додаткові [4; 6; 11]

Тема 13. Технології групової роботи з батьками дітей з ООП (2 години).

Сутність групової роботи з батьками. Організація групової роботи з батьками дітей з ООП. Технології групової роботи. Аналіз відео матеріалів. Застосування арт методів. Інформаційні тренінги та семінари. Формування практичних навичок міжособистісної взаємодії. Етичні принципи групової роботи з батьками дітей з ООП.

Ключові слова: групова робота, тренінги, семінари, ведеолекторії, арт-методи.

Рекомендовані джерела:

Основні [2; 4]

Додаткові [6; 11]

Тема 14. Психологічний супровід батьків дітей з ООП в освітньому середовищі (2 години).

Освітнє середовище для дітей з особливими освітніми потребами. Функціональні обов'язки батьків. Роль батьків в корекційно-розвивальному процесі дитини з ООП. Проблема делегування обов'язків. Роль фахівців у корекційно-розвивальній роботі з дітьми з ООП. Консультативна підтримка батьків фахівцями. Ефективна взаємодія батьків з фахівцями.

Ключові слова: батьківські обов'язки, фахівці, корекційно-розвивальна робота, делегування обов'язків, взаємодія батьків з фахівцями.

Рекомендовані джерела:

Основні [2; 3; 4; 5]

Додаткові [2; 4; 9; 12]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	5	5	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	5	5	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	5	50	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	5	25	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30								
Разом		-	59	-	110	-	76	-	93
Максимальна кількість балів: 338									
Розрахунок коефіцієнта: 3,38									

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

БАЗОВІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

Тема 1. Сутність психологічного супроводу дітей з ООП (4 години)

Завдання:

Визначте специфіку консультативної допомоги психіатра, психолога та спеціального педагога у роботі з батьками дитини з ООП, обґрунтувати вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 2. Сутність порушення розвитку (4 години)

Завдання:

Створіть схему взаємозв'язку чинників порушення розвитку, обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ДИЗОНТОГЕНЕЗ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Тема 3. Дизонтогенез інтелектуального розвитку (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте особливі освітні потреби (когнітивна, емоційна, поведінкова сфери) дітей з легкою ступінню порушень інтелектуального розвитку та дітей з затримкою психічного розвитку. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються	3 бали

	обґрунтованістю.	
	Разом	5 балів

Тема 4. Психічний розвиток при сенсорних порушеннях (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте особливі освітні потреби (когнітивна, емоційна, поведінкова сфери) дітей з порушеннями зору та дітей з порушеннями слуху. Зазначте ступінь сенсорного порушення (часткове або повне) та час виникнення (вроджене або набуте). Це обирається вами самостійно. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
	Разом	5 балів

Тема 5. Психічний розвиток при порушеннях мовлення (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте особливі освітні потреби (когнітивна, емоційна, поведінкова сфери) дітей з певним порушенням мовлення на ваш вибір. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
	Разом	5 балів

Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухового апарату (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте особливі освітні потреби (когнітивна, емоційна, поведінкова сфери) дітей з певною формою дитячого церебрального паралічу на ваш вибір. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм

1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 7. Особливості дітей з розладами аутистичного спектра (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте особливі освітні потреби (когнітивна, емоційна, поведінкова сфери) дітей з розладами аутистичного спектра. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ООП

Тема 8. Первинне інтерв'ю (збір анамнеза) (4 години)

Завдання:

Окресліть 3 прояви невротичного характеру, визначте їх можливі причини та напрямки корекції. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 9. Психологічна діагностика порушень психофізичного розвитку (4 години)

Завдання:

Окресліть 3 діагностичні критерії порушення або затримки інтелектуального розвитку та 3 діагностичні критерії порушення розвитку емоційно-комунікативної сфери дитини. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 10. Система корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП (4 години)

Завдання:

Запропонуйте корекційно-розвивальний захід для дитини з особливими освітніми потребами. Вік дитини та категорія порушення розвитку на ваш вибір. Структура опису заходу: назва, для кого, мета, умови, хід проведення, можливі результати. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.
АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАТЬКІВ
ДІТЕЙ З ООП**

Тема 11. Постановка діагнозу: проблема прийняття особливостей дитини (4 години).

Завдання:

Виділіть основні (3-5), на Ваш погляд, причин труднощів прийняття батьками особливостей дитини з ООП. Обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 12. Структура сім'ї, що виховує дитину з ООП (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте проблеми сіблінгів (їх можливі ролі та функції) в сім'ях де виховується дитина з ООП, обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 13. Технології групової роботи з батьками дітей з ООП (4 години)

Завдання:

Охарактеризуйте один з методів групової роботи з батьками, визначте його специфіку, функції та результати, обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

Тема 14. Психологічний супровід батьків дітей з ООП в освітньому середовищі (4 години).

Завдання:

Здійсніть порівняльний аналіз ролі батьків та ролі фахівця у корекційно-розвивальній роботі з дитиною з ООП, обґрунтуйте вашу думку, вкажіть використані джерела (ресурси).

Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідь студента демонструє знання з означеної проблематики.	2 бали
2.	Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Разом		5 балів

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Базові засади психологічного супроводу			
МКР 1	Письмове тестування (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал
Змістовий модуль 2. Дизонтогенез психічного розвитку дитини			
МКР 2	Письмова робота, що містить 3 формалізованих завдання		
	Перше завдання має теоретичне спрямування, вимагає від студента розуміння сутності поняття;	Відповідь студента сформульована на основі наявності знань з означеної проблематики та розуміння її сутності.	3 бали
		Відповідь висвітлює проблему у повному обсязі.	2 бали
	Друге завдання потребує навичок аналізу, співставлення, узагальнення та спрямовано на здатність студента виділяти головне та другорядне, схоже та відмінне, встановлювати взаємозв'язки та закономірності, тобто розуміти та осмислено використовувати термінологічний апарат;	Відповідь студента ґрунтується на розумінні сутності знань з означеної проблематики.	5 балів
		Відповідь містить аналіз проблемного питання, виділення головного, загального та специфічного, закономірностей та механізмів.	5 балів
	Третє – практичне завдання діагностує уміння студента використовувати знання у ході розгляду практичної ситуації, а також вимагає активізації особистісного та творчого потенціалу майбутнього фахівця.	Відповідь студента сформульована на основі наявності знань з означеної проблематики.	3 бали
		Наявний авторський творчий підхід до викладу матеріалу.	4 балів
		Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали
Змістовий модуль 3. Аспекти психологічного супроводу дітей з ООП			
МКР 1	Письмове тестування (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал
Змістовий модуль 4. Аспекти психологічного супроводу батьків дітей з ООП			
МКР 2	Письмова робота, що містить 3 формалізованих завдання		

	Перше завдання має теоретичне спрямування, вимагає від студента розуміння сутності поняття;	Відповідь студента сформульована на основі наявності знань з означеної проблематики та розуміння її сутності.	3 бали
		Відповідь висвітлює проблему у повному обсязі.	2 бали
	Друге завдання потребує навичок аналізу, співставлення, узагальнення та спрямовано на здатність студента виділяти головне та другорядне, схоже та відмінне, встановлювати взаємозв'язки та закономірності, тобто розуміти та осмислено використовувати термінологічний апарат;	Відповідь студента ґрунтується на розумінні сутності знань з означеної проблематики.	5 балів
		Відповідь містить аналіз проблемного питання, виділення головного, загального та специфічного, закономірностей та механізмів.	5 балів
	Третє – практичне завдання діагностує уміння студента використовувати знання у ході розгляду практичної ситуації, а також вимагає активізації особистісного та творчого потенціалу майбутнього фахівця.	Відповідь студента сформульована на основі наявності знань з означеної проблематики.	3 бали
		Наявний авторський творчий підхід до викладу матеріалу.	4 балів
		Матеріали викладені в логічній послідовності, відзначаються обґрунтованістю.	3 бали

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами». Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 14 год.; практичні заняття – 14 год.; самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год.

Модулі	Модуль I		Модуль II				
Назва модуля	Базові засади психологічного супроводу		Дизонтогенез психічного розвитку дитини				
Кількість балів за модуль	59 (балів)		110 (бали)				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Сутність психологічного супроводу дітей з ООП (1 бал)	Сутність порушення розвитку (1 бал)	Дизонтогенез інтелектуального розвитку (1 бал)	Психічний розвиток при сенсорних порушеннях(1 бал)	Психічний розвиток при порушеннях мовлення(1 бал)	Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухової сфери (1 бал)	Особливості дітей з розладами аутистичного спектра (1 бал)
Теми семінарських занять	Сутність психологічного супроводу дітей з ООП (1 бал)	Сутність порушення розвитку (1 бал)	Дизонтогенез інтелектуального розвитку (1 бал)	Психічний розвиток при сенсорних порушеннях (1 бал)	Психічний розвиток при порушеннях мовлення (1 бал)	Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухової сфери (1 бал)	Особливості дітей з розладами аутистичного спектра (1 бал)
Бали за семінарське заняття	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)
Самостійна робота	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)
Види поточного контролю	Модульний контроль 1 (25 балів)		Модульний контроль 2 (25 балів)				

Продовження таблиці

Модулі	Модуль 3			Модуль 4			
Назва модуля	Аспекти психологічного супроводу дітей з ООП			Аспекти психологічного супроводу батьків дітей з ООП			
Кількість балів за модуль	76 (балів)			93 (бали)			
Лекції	8	9	10	11	12	13	14
Теми лекцій	Первинне інтерв'ю (збір анамнеза) (1 бал)	Психологічна діагностика порушень психофізичного розвитку (1 бал)	Система корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП (1 бал)	Постановка діагнозу: проблема прийняття особливостей дитини з ООП (1 бал)	Структура сім'ї, що виховує дитину з ООП (1 бал)	Технології групової роботи з батьками дітей з ООП (1 бал)	Психологічний супровід батьків дітей з ООП в освітньому середовищі (1 бал)
Теми семінарських занять	Первинне інтерв'ю (збір анамнеза) (1 бал)	Психологічна діагностика порушень психофізичного розвитку	Система корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП (1 бал)	Постановка діагнозу: проблема прийняття особливостей дитини з ООП (1 бал)	Структура сім'ї, що виховує дитину з ООП (1 бал)	Технології групової роботи з батьками дітей з ООП (1 бал)	Психологічний супровід батьків дітей з ООП в освітньому середовищі (1 бал)
Бали за семінарське заняття	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)	10 (балів)
Самостійна робота	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)	5 (балів)
Види поточного контролю,	Модульний контроль 3 (25 балів)			Модульний контроль 4 (25 балів)			
	Коефіцієнт:338:100= 3,38						

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 304 с.
<http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/4a5429bb-d141-41a2-95ef-156de2e7457e.pdf>
2. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія / Т.В.Скрипник. — К.: Видавництво «Фенікс», 2010. — 368 с.
<http://lib.iitta.gov.ua/9001/1/monografiya%20NEW1.pdf>
3. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Мартинчук, І. М. Маруненко, К. В. Луцько та ін. ; за заг. ред. О. В. Мартинчук. — К.: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. — 364 с.
4. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. — Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. — 92 с.
<http://lib.iitta.gov.ua/709275/1/%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D1%96%D1%8F.pdf>
5. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. — Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. — 300с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzivne-navchannya/posibniki/inkluziyavnz.pdf>

Додаткові:

1. Аппе Ф. Введение в психологическую теорию аутизма / Франческа Аппе; [пер. с англ. Д.В.Ермолаева]. — Москва: Теревинф, 2006. — 216 с.
2. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 264 с.
3. Васелюк Ф.Е. Психология переживания. Анализ преодоления критических ситуаций. — М.: МГУ, 1984. — 200 с.
4. Карвасарская Е.Е. Осознанный аутизм, или Мне не хватает свободы...Книга для тех чья жизнь связана с аутичными детьми. — М.: Генезис, 2010. — 400 с.
https://www.psychol-ok.ru/lib/karvasarskaya_e/oa/oa_02.html
5. Мартиненко І.В. Логопсихологія: курс лекцій. Навчальний посібник. — К.: ДІА. — 2014. — 100с.
6. Мастюкова Е.М., Московкина А.Г. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии. — М.: ВЛАДОС, 2003 - 260 с.
7. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Стадненко Н.М., Ілляшенко Т.Д., Борщевська Л.В., Обухівська А.Г. — Кам'янець-Подільський: Абетка, 1998.
8. Нарушения зрения у детей раннего возраста. Диагностика и коррекция: Методическое пособие / Л.И. Фильчикова, М.Э. Бернадская, О.В. Парамей. — М.: Издательство «Экзамен», 2004. — 192 с.
9. Ньюмен С. Игры и занятия с особым ребенком. Руководство для родителей. — М.: Теревинф, 2004. — 240с.
10. Романчук О. Розлади спектра аутизму в запитаннях та відповідях / Олег Романчук. — Львів : Колесо, 2010. —168 с.
11. Таран О.П. Психологічний супровід батьків дітей з розладами аутистичного спектра: проблеми та перспективи / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова . Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Зб. наукових праць. 2016. с. 291-296.
<http://elibrary.kubg.edu.ua/18433/>
12. Янушко Е.А. Игры с аутичным ребенком. Установка контакта, способы взаимодействия, развитие речи, психотерапия. — М.: Теревинф. 2004. — 140 с

ДОДАТОК

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. БАЗОВІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

Тема 1. Сутність психологічного супроводу дітей з ООП (2 години)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття психологічного супроводу.
2. Діти з особливими освітніми потребами.
3. Фахівці консультативної допомоги.
4. Принципи психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

II. Перевірка виконання самостійної роботи

Рекомендовані джерела:

Основні [1;2;4;5]

Додаткові [2;6;11]

Тема 2. Сутність порушення розвитку (2 години)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Норма та порушення розвитку.
2. Адаптація та компенсація.
3. Чинники порушень розвитку.
4. Сутність феномену деривації.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [3;5]

Додаткові [2;8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДИЗОНТОГЕНЕЗ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Тема 3. Дизонтогенез інтелектуального розвитку (2 години)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Критерії порушення інтелектуального розвитку.
2. Критерії затримки психічного розвитку.

II. Практична частина.

3. Аналіз соціальної адаптації людини з порушеннями інтелекту (аналіз фільму «Я Сем» 2001р.). <http://baskino.me/films/dramy/840-ya-sem.html>

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [2;7]

Тема 4. Психічний розвиток при сенсорних порушеннях (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Знайомство з біографією Хелен Келер.
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%9A%D0%B5%D0%BB%D0%BB%D0%B5%D1%80>
2. Аналіз автобіографічної книжки Хелен Келер «История моей жизни»
<http://booksonline.com.ua/view.php?book=55685>

II. Практична частина.

3. Перегляд фільму «Створивша чудо» (1962 р.).
<http://baskino.me/films/biograficheskie/10680-sotvorivshaya-chudo.html>
4. Аналіз психофізичних особливостей сліпоглухонімої дівчинки.
5. Аналіз сімейної ситуації розвитку дівчинки.
6. Аналіз взаємодії педагога з дівчинкою.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [2; 8]

Тема 5. Психічний розвиток при порушеннях мовлення (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дислексія та дисграфія: причини та шляхи подолання.

II. Практична частина.

2. Аналіз фільму «Зірочки на землі» (2007р.)
<https://www.youtube.com/watch?v=n74DOt6scb4>
3. Аналіз психофізичних особливостей хлопчика.
4. Аналіз соціальної (сім'я, школа, вулиця) ситуації розвитку хлопчика.
5. Аналіз взаємодії педагога з хлопчиком.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [5; 6]

Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухового апарату (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Чинники виникнення ДЦП.
2. Особливості розвитку психічних процесів при ДЦП.
3. Психологічний супровід дітей з ДЦП.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [3]

Додаткові [2; 6]

Тема 7. Особливості дітей з розладами аутистичного спектра (2 години)

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Діагностичні критерії розладів аутистичного спектра.
- II. Практична частина.
2. Перегляд фільму «Сніговий пиріг».
3. Аналіз психофізіологічних особливостей жінки з аутизмом.
4. Аналіз взаємодії жінки з аутизмом з соціумом.
5. Аналіз соціальної адаптації жінки з аутизмом.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [2; 3]

Додаткові [1; 4; 10;12]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ООП

Тема 8. Первинне інтерв'ю (збір анамнеза) (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність психологічного консультування батьків.
2. Структура первинного інтерв'ю.
3. Особливості психофізичного розвитку (пізнавальний, емоційний та поведінковий компоненти).
4. Невротичні прояви дитини та їх чинники.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основні [1]

Додаткові [2;6;10;11]

Тема 9. Психологічна діагностика порушень психофізичного розвитку (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Проблеми диференціальної діагностики.
2. Специфіка психологічної діагностики дітей з ООП.
3. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників (Стадненко Н.М. та інші)

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендовані джерела:

Основні [1; 2; 5]

Додаткові [1; 4; 7]

Тема 10. Система корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Проблема формування навичок самообслуговування у дітей з ООП.
2. Методи розвитку та корекції пізнавальної сфери дітей з ООП.
3. Методи розвитку та корекції комунікативної сфери дітей з ООП.
4. Методи корекції проблемної поведінки дітей з ООП.

II. Перевірка виконання самостійної роботи

Рекомендовані джерела:

Основні [1; 2; 3; 4]

Додаткові [2; 4; 8; 9;12]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ООП

Тема 11. Постановка діагнозу: проблема прийняття особливостей дитини (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність постановки діагнозу.
2. Проблема прийняття батьками особливостей дитини.
3. Етапи переживання горя.

II. Практична частина.

4. Аналіз фільму «Слово на букву А» перший сезон (2016)
http://seasonvar.ru/serial-13438-Slovo_na_bukvu_A.html

III. Перевірка виконання самостійної роботи

Рекомендовані джерела:

Основна [1;2]

Додаткова [3; 4; 6;11]

Тема 12. Структура сім'ї, що виховує дитину з ООП (2 години)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Основні проблеми сім'ї, що виховує дитину з ООП.
2. Батьківські стилі виховання дітей з ООП.
3. Правила, обмеження, покарання в житті дитини з ООП.

II. Перевірка виконання самостійної роботи

Рекомендовані джерела:

Основні [1; 2]

Додаткові [4; 6; 11]

Тема 13. Технології групової роботи з батьками дітей з ООП (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Принципи групової роботи з батьками дітей з ООП.
2. Методи групової роботи з батьками дітей з ООП.
3. Результати та ефективність групової роботи з батьками дітей з ООП.

II. Перевірка виконання самостійної роботи

Рекомендовані джерела:

Основні [2; 4]

Додаткові [6; 11]

Тема 14. Психологічний супровід батьків дітей з ООП в освітньому середовищі (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Проблеми психологічного супроводу дитини з ООП в освітньому середовищі.
2. Особистість фахівця що супроводжує дитини з ООП в освітньому середовищі.
3. Специфіка психологічного супроводу батьків та фахівців в інклюзивному освітньому середовищі.

II. Перевірка виконання самостійної роботи

Рекомендовані джерела:

Основні [2; 3; 4; 5]

Додаткові [2; 4; 9; 12]